Literatura dramàtica

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb aclariments orientatius per desenvolupar-los.

CE 1 Llegir obres de la literatura dramàtica o veure la seva posada en escena, atenent tant les relacions internes dels elements constitutius del gènere i les seves funcions en les obres com a les relacions externes de les obres amb el seu context de producció i la seva inscripció en la tradició cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura dramàtica i per estimular l'expressió artística.
CA 1.1 Explicar i argumentar la interpretació de les obres teatrals llegides o vistes, a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el context social, històric i amb la tradició literària, utilitzant un metallenguatge específic i incorporant judicis de valor vinculats a l'apreciació estètica de les obres.
CA 1.2 Llegir en veu alta i col·lectivament fragments i obres teatrals amb atenció especial a la configuració de situacions i escenes, emfasitzant les emocions, la intensitat de les paraules i els elements prosòdics, com també demostrant motivació, interès i capacitat per a la implicació en tasques col·lectives.

CE 2 Llegir o veure en escena de manera autònoma obres rellevants de la literatura dramàtica com a font de plaer i coneixement, seleccionar de manera orientada aquelles que millor s'ajusten als gustos, interessos i necessitats personals, diversificar formes d'accés al fet teatral i compartir experiències de recepció, per forjar un criteri propi i per gaudir de la seva dimensió social.
CA 2.1 Elaborar una interpretació personal a partir de la lectura, el visionat o l'assistència a obres rellevants de la literatura dramàtica que atengui aspectes temàtics, de gènere i de subgènere, elements de l'estructura i l'estil i valors ètics i estètics de les obres i estableixi vincles argumentats amb altres obres i altres experiències artístiques i culturals.
CA 2.2 Accedir de diferents maneres a la cultura literària dramàtica en el marc d'un itinerari lector personal que enriqueixi, de manera conscient i sistemàtica, la pròpia identitat lectora i com a públic teatral.
CA 2.3 Participar en converses literàries de manera que es comparteixin les pròpies experiències de lectura, de visionat o d'assistència teatral amb l'ajuda d'un metallenguatge específic.

CE 3 Establir vincles entre obres dramàtiques de diferents èpoques, contextos i llenguatges artístics per constatar l'existència d'universals temàtics, tipologies de personatges i models formals recurrents al llarg de la història i per reconèixer semblances i diferències en funció dels seus respectius contextos de producció i de la interrelació entre literatura i societat.
CA 3.1 Comparar textos o fragments teatrals entre si o amb la seva posada en escena, adaptació cinematogràfica o altres representacions artístiques relacionades, argumentant oralment o per escrit els elements de semblança i contrast tant pel que fa a aspectes temàtics i de contingut com formals i expressius i amb atenció als valors ètics i estètics de les obres.
CA 3.2 Desenvolupar projectes de recerca que donin lloc a fer una exposició oral, un assaig o una presentació multimodal al voltant d'una qüestió que estableixi vincles argumentats entre obres de la literatura dramàtica objecte de lectura guiada i les seves posades en escena o altres textos i manifestacions artístiques d'ahir i d'avui, en funció de temes, tòpics, estructures, personatges, llenguatge, recursos expressius i valors ètics i estètics i que mostri la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.
CA 3.3 Elaborar de manera individual o col·lectiva una exposició multimodal que situï els textos teatrals llegits o vists en el seu horitzó històric i cultural i que ofereixi una panoràmica de conjunt sobre gèneres, estils i obres rellevants de la literatura dramàtica universal.

CE 4 Emprar les capacitats expressives i creatives necessàries per a la recreació o creació de textos dramàtics, utilitzant els elements que configuren el gènere, com també diferents

tècniques, per compondre l'acció dramàtica, el disseny de personatges i la configuració de situacions i escenes.
CA 4.1 Crear textos teatrals personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments teatrals significatius en els quals s'emprin les convencions formals del gènere, atenent especialment les seves dues seqüències textuals bàsiques (diàleg i acotacions) i al reflex dels elements de significació (espai i objectes escènics, il·luminació i so, disseny de personatges o codis interpretatius) en el text escrit.

CE 5 Participar en la construcció d'un cànon literari dramàtic universal que integri la perspectiva d'experiència de les dones a través de la lectura, el visionat o l'assistència a obres teatrals d'escriptores o de personatges femenins essencials i que superi els marcs de la cultura occidental, per establir contrapunts d'interès, respecte i sensibilitat cap a altres veus i per desenvolupar el pensament crític respecte a la construcció discursiva del món i els seus imaginaris.
CA 5.1 Realitzar un projecte de recerca sobre autores de rellevància, personatges femenins essencials, obres teatrals de contextos no occidentals o sobre qüestions temàtiques o formals que aportin una mirada diversa i crítica sobre la construcció d'imaginaris que proposa la tradició literària.
CA 5.2 Elaborar comentaris crítics o ressenyes de textos teatrals, ja siguin orals o escrits, participar en debats o taules rodones sobre lectures, visionats o assistències teatrals en els quals s'incorpori la perspectiva de gènere, es posi en qüestió la mirada etnocèntrica pròpia del cànon occidental, com també qualsevol altre discurs predominant en la nostra societat que suposi opressió sobre qualsevol minoria.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. CONSTRUCCIÓ GUIADA I COMPARTIDA DE LA INTERPRETACIÓ D'ALGUNS TEXTOS RELLEVANTS DE LA LITERATURA DRAMÀTICA INSCRITS EN ITINERARIS TEMÀTICS QUE ESTABLEIXIN RELACIONS INTERTEXTUALS ENTRE OBRES I FRAGMENTS DE DIFERENTS GÈNERES, ÈPOQUES, CONTEXTOS CULTURALS I CODIS ARTÍSTICS, AIXÍ COM ELS RESPECTIUS CONTEXTOS DE PRODUCCIÓ, D'ACORD AMB ELS EIXOS I ESTRATÈGIES SEGÜENTS
L'art teatral
El text teatral: definició i elements
- El llibret: actes, quadres i escenes; diàleg, monòleg i apart; didascàlies i acotacions; *drammatis personnae*.
- Estructura interna de l'acció: conflicte, situació i personatges; construcció dramàtica i postdramàtica; llenguatge i estil.
El personatge teatral
- Caracterització del personatge dramàtic: plans, funcions, personatge i acció, jerarquia, significat.
- Models, tipologies i evolució del personatge teatral des dels seus orígens fins a la crisi del personatge en el teatre modern.
La realització escènica i el sistema estilístic
- Espai escènic-escenogràfic i objecte escènic.
- Disseny de personatge: vestuari, màscara i maquillatge.
- Espai sonor, disseny d'il·luminació i recursos audiovisuals.
- Treball actoral i codis interpretatius.
La recepció teatral
- La relació amb el públic. Catarsi, distanciament i participació.
Temes i formes de la literatura dramàtica

El teatre del jo: els personatges com a models vitals
- Teatre biogràfic: La construcció del subjecte teatral i la indagació en els grans interrogants de la condició humana: identitat, amor, dolor, mort.
- Teatre autobiogràfic: intimitat, testimoniatge i autoreferència.
Viure amb els altres: el teatre com a model d'interpretació de les relacions humanes
- La tragèdia: l'ésser humà, el destí i l'ètica.
- El drama: llibertat individual i convencions socials.
- La comèdia: humor complaent, humor crític.
Viure en el món: funció i sentit del teatre
- Mitologies i cosmogonies: teatre mític i religiós de diferents tradicions.
- Reproduir el món: els realismes, el teatre com a escola o crítica de costums.
- Teatre compromès: teatre polític, teatre document, teatre èpic.
- Imaginar el món: comèdia de màgia, simbolisme, avantguardes, teatre postdramàtic.
El teatre parla del teatre: metaficció teatral
Períodes essencials de la història de la literatura dramàtica
- El teatre a l'Antiguitat grecollatina. Tragèdia i comèdia.
- Edat Mitjana: pervivència del teatre llatí i formes del teatre litúrgic i profà.
- Segles XVI i XVII: autors i obres fonamentals del teatre anglès, espanyol i francès al Renaixement i al Barroc. El teatre popular en català del segle XVI i el teatre en català del segle XVII.
- Segles XVIII i XIX: pas de la Il·lustració al Romanticisme. El Realisme.
- Segles XX i XXI: de les avantguardes al teatre postdramàtic. La tradició clàssica i realista al teatre nord-americà. El teatre contemporani en llengua catalana i castellana.
- Altres dramatúrgies: aproximació a la literatura dramàtica asiàtica i llatinoamericana.
Estratègies teatrals, interpretació i creació de textos teatrals
- Participació en la construcció compartida de la interpretació de les obres dramàtiques a través de discussions o converses literàries.
- Relació entre els elements constitutius del gènere dramàtic i la construcció del sentit de l'obra. Efectes en la recepció dels seus recursos expressius. La interacció amb el públic.
- Utilització d'informació social, històrica, cultural i artística per construir la interpretació de les obres i comprendre el lloc que ocupen en la tradició literària.
- Establiment de vincles intertextuals entre obres i altres manifestacions artístiques en funció de temes, tòpics, estructures i llenguatges. Elements de continuïtat i ruptura.
- Indagació entorn del funcionament del teatre com a artefacte ideològic determinant en la construcció dels imaginaris socials, posant l'accent principalment en la perspectiva de gènere.
- Expressió argumentada de la interpretació d'obres i fragments dramàtics, integrant els diferents aspectes analitzats i atenent els seus valors culturals, ètics i estètics. La ressenya teatral.
- Lectura expressiva i dramatització dels textos atesos els processos de comprensió i d'oralitat implicats i als trets essencials de la interpretació teatral.
- Creació de textos teatrals a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.).

B. RECEPCIÓ AUTÒNOMA D'OBRES RELLEVANTS DE LA LITERATURA DRAMÀTICA I PARTICIPACIÓ EN CONVERSES LITERÀRIES I EN INTERCANVIS DE RECOMANACIONS DESENVOLUPANT LES ESTRATÈGIES SEGÜENTS
- Selecció de les obres de manera autònoma i amb l'ajuda de recomanacions especialitzades.
- Participació activa en el circuit literari, lector i teatral en context presencial i digital.

- Definició dels gustos dramàtics personals, diversificant el corpus llegit o vist com a espectador o espectadora, atesos els circuits culturals del teatre.
- Expressió de l'experiència lectora o com a públic utilitzant un metallenguatge específic i elaboració d'una interpretació personal que atengui aspectes temàtics i estructurals, de realització escènica i de sistema estilístic.
- Mobilització de la pròpia experiència personal, lectora i teatral per establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida o observada i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, incloses pràctiques culturals emergents.
- Recomanació de les lectures i posades en escena en suports variats, atenent aspectes temàtics, formals i intertextuals.